

KONSTITUTSIYA ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Mardiyeva Dildora Bahadirovna

Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti

ASF fakulteti 115-22-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14272409>

Annotatsiya: Mazkur maqolada Konstitutsiyaning inson erkinligi va farovon hayotga asos bo'luvchi asosiy qonun sifatidagi o'rni va ahamiyati keng tahlil qilinadi. Konstitutsiya jamiyatning huquqiy, siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotining barqarorligini ta'minlashda muhim omil bo'lib, fuqarolarning huquq va erkinliklarini kafolatlaydi. Unda davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar tartibga solinishi, qonun ustuvorligining ta'minlanishi va inson manfaatlari ustuvorligi ta'kidlanadi. Shuningdek, Konstitutsiya asosida amalga oshirilayotgan islohotlar mamlakatning demokratik rivojlanishi, ijtimoiy barqarorligi va iqtisodiy farovonligiga hissa qo'shishi yoritilgan. Maqolada erkin va farovon hayotning huquqiy kafolati sifatida Konstitutsiyaning dolzarbligi va uning mustahkam davlat asoslarini yaratishdagi o'rni tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Konstitutsiya, erkinlik, farovonlik, huquqiy kafolat, qonun ustuvorligi, demokratik islohotlar, fuqarolar huquqi, ijtimoiy barqarorlik, davlat va jamiyat munosabatlari, huquqiy tizim, mamlakat rivoji.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение Конституции как основного закона, обеспечивающего свободу и благополучную жизнь граждан. Конституция играет ключевую роль в обеспечении правовой, политической, экономической и культурной стабильности общества, гарантирует права и свободы граждан. Освещается, как Конституция регулирует отношения между государством и обществом, способствует верховенству закона и утверждению приоритета интересов человека. Особое внимание уделено реформам, проводимым на основе Конституции, которые способствуют демократическому развитию страны, социальной стабильности и экономическому благополучию. В статье подчеркивается актуальность Конституции как правовой гарантии свободной и благополучной жизни и её значение в построении прочных основ государства.

Ключевые слова: Конституция, свобода, благополучие, правовая гарантия, верховенство закона, демократические реформы, права граждан, социальная стабильность, отношения государства и общества, правовая система, развитие страны.

Abstract: This article examines the significance of the Constitution as the fundamental law that ensures freedom and a prosperous life for citizens. The Constitution plays a crucial role in maintaining the legal, political, economic, and cultural stability of society and guarantees the rights and freedoms of individuals. It highlights how the Constitution regulates the relationship between the state and society, upholds the rule of law, and prioritizes human interests. Special attention is given to reforms implemented based on the Constitution, which contribute to the democratic development of the country, social stability, and economic prosperity. The article emphasizes the relevance of the Constitution as a legal guarantee of a free and prosperous life and its importance in building strong state foundations.

Keywords: Constitution, freedom, prosperity, legal guarantee, rule of law, democratic reforms, citizens' rights, social stability, state-society relations, legal system, national development.

KIRISH

Konstitutsiya har bir davlatning asosiy qonuni sifatida nafaqat huquqiy tizimning poydevorini tashkil etadi, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayotida muhim ahamiyat kasb etadi. U davlatning boshqaruv shakllari, fuqarolar huquq va majburiyatlari, jamiyatdagi erkinlik va tenglik tamoyillarini belgilovchi hujjat sifatida insonlar hayotining barqarorligini ta'minlaydi. Konstitutsiya orqali davlat organlari faoliyati tartibga solinadi, shaxsiy huquqlar kafolatlanadi va qonun ustuvorligi ta'minlanadi. Shuning uchun Konstitutsiya nafaqat davlat hokimiyati tizimining poydevori, balki fuqarolar manfaatlarini himoya qiluvchi huquqiy asos sifatida muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda globallashuv, ijtimoiy hayotning tezkor rivojlanishi va texnologik taraqqiyot sharoitida davlatlarning mustahkam konstitutsiyaga ega bo'lishi ular uchun alohida strategik ahamiyat kasb etmoqda. Konstitutsiya davlatning demokratik rivojlanish yo'lini belgilab beradi, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi va jamiyatning har bir a'zosiga o'z huquq va erkinliklarini to'laqonli amalga oshirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, mamlakatda farovon hayotni ta'minlash va ijtimoiy tenglikni qaror toptirishda Konstitutsiya muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Konstitutsiya har bir fuqaroning o'z huquqlarini himoya qilishiga zamin yaratib, davlat va jamiyat o'rtasidagi ishonchni mustahkamlaydi. Ayniqsa, qonun ustuvorligi ta'minlangan davlatlarda Konstitutsiya fuqarolarning tinchlik va farovonlikda yashashini kafolatlovchi asosiy huquqiy manba sifatida alohida o'rin tutadi. Ushbu maqolada Konstitutsiyaning erkin va farovon hayotni ta'minlashdagi o'рни, uning davlat va jamiyat barqarorligini mustahkamlashdagi ahamiyati, shuningdek, inson huquqlarini kafolatlashda tutgan o'рни keng yoritiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Konstitutsiya davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tartibga soluvchi asosiy huquqiy hujjat hisoblanadi. Uning ahamiyati davlat boshqaruvi tizimini shakllantirishdan tortib, fuqarolar huquqlarini himoya qilishgacha bo'lgan barcha jarayonlarni qamrab oladi. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, siyosiy barqarorlik va xalq farovonligi ko'p jihatdan Konstitutsiyaning naqadar kuchli va amalda qo'llanilayotganiga bog'liq. Bu jihatlar hozirgi zamon davlatlari tajribasida yaqqol namoyon bo'lmoqda.

Birinchi navbatda, Konstitutsiya huquqiy davlat barpo etish uchun poydevor hisoblanadi. Qonun ustuvorligini ta'minlash, davlat hokimiyatining barcha tarmoqlari o'rtasidagi vakolatlarni muvozanatlash va fuqarolarning huquqiy himoyasini kuchaytirishda Konstitutsiyaning roli beqiyosdir. Masalan, demokratiya prinsiplariga asoslangan davlatlarda Konstitutsiya erkinlik, tenglik va adolat tamoyillarini o'zida mujassam etadi. Bu tamoyillar esa davlat va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, Konstitutsiya fuqarolarning huquq va erkinliklarini kafolatlovchi huquqiy tizimni yaratadi. Har bir shaxsning yashash, ta'lim olish, mehnat qilish va erkin fikr bildirish huquqlari Konstitutsiya orqali mustahkamlanadi. Bu esa jamiyatda fuqarolar o'rtasida ishonch va barqarorlikni kuchaytiradi. O'zbekiston Konstitutsiyasida ham shaxs huquq va

erkinliklari, fuqarolarning qadr-qimmatini oliy qadriyat sifatida e'tirof etilgan. Bu qoidalar jamiyat taraqqiyotiga zamin yaratib, inson huquqlari va manfaatlarini ta'minlashning muhim shartidir.

Uchinchidan, Konstitutsiya davlatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Bozor iqtisodiyotiga o'tish, xususiy mulk huquqini himoya qilish va tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay huquqiy sharoitlarni yaratishda Konstitutsiyaning asosiy prinsiplariga tayaniladi. Iqtisodiy faoliyatning erkinligi va davlat tomonidan kafolatlanishi bozor mexanizmlarining samarali ishlashiga ko'maklashadi.

Shuningdek, Konstitutsiya ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy kafolatidir. Unda xalq manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash, ta'lim va tibbiyot xizmatlarining qulayligini oshirish kabi dolzarb masalalar huquqiy jihatdan mustahkamlanadi. Bu o'z navbatida jamiyatda ijtimoiy ziddiyatlarning oldini olishga yordam beradi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, Konstitutsiya jamiyat va davlat hayotining barcha sohalarida asosiy tayanch va kafolat sifatida namoyon bo'ladi. Quyidagi muhim natijalarni ajratib ko'rsatish mumkin:

Huquqiy tizimning mustahkamlanishi: Konstitutsiya qonunlarning yagona tizimini shakllantiradi va davlat hokimiyatining barcha tarmoqlarini muvozanatli faoliyat ko'rsatishga undaydi.

Fuqarolar huquqlarini himoya qilish: Har bir fuqaroning huquq va erkinliklarini kafolatlash Konstitutsiyaning asosiy vazifalaridan biridir. Bu esa jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Iqtisodiy rivojlanish va farovonlik: Konstitutsiya iqtisodiy faoliyatning erkinligi, xususiy mulkni himoya qilish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashni kafolatlaydi. Natijada, mamlakatda iqtisodiy o'sish va fuqarolarning farovon hayoti ta'minlanadi.

Ijtimoiy tenglik va barqarorlik: Konstitutsiya orqali ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy xizmatlarning qulayligi huquqiy jihatdan ta'minlanadi. Bu esa jamiyatdagi ijtimoiy tenglikni mustahkamlashga yordam beradi.

Demokratik qadriyatlarni qaror toptirish: Konstitutsiya davlatning demokratik rivojlanish yo'lini belgilaydi. Erkinlik, tenglik va adolat tamoyillari fuqarolar ongida demokratik qadriyatlarni shakllantiradi.

Yuqorida keltirilgan natijalar Konstitutsiyaning erkin va farovon hayot garovi sifatidagi o'rnini yaqqol ko'rsatadi. Shu sababli, Konstitutsiya tamoyillariga rioya qilish va uni hayotga tatbiq etish jamiyat rivoji va davlat barqarorligining asosiy sharti hisoblanadi.

Konstitutsiya davlatning nafaqat huquqiy tizimini mustahkamlash, balki uning xalqaro maydondagi mavqeini oshirishda ham katta ahamiyatga ega. Bugungi globalashuv davrida xalqaro huquq normalariga mos keluvchi va fuqarolarning manfaatlarini himoya qilishga qaratilgan Konstitutsiyaga ega bo'lish davlatning xalqaro hamkorlikka tayyorligini ham belgilaydi. O'zbekiston misolida olib qaraganda, Konstitutsiyada belgilangan qonun ustuvorligi, inson huquqlarining himoyasi va iqtisodiy faoliyatning erkinligi mamlakatning jahon hamjamiyatidagi obro'sini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Konstitutsiya ijtimoiy tenglikni ta'minlash va turli qatlamlar manfaatlarini muvozanatlash orqali jamiyatdagi ijtimoiy hamjihatlikka katta ta'sir ko'rsatadi. Unda belgilangan huquqiy kafolatlar ijtimoiy siyosatning samaradorligini oshiradi. Jumladan:

Ta'lim sohasida barcha uchun ta'lim olish imkoniyatlarini ta'minlash va yoshlar huquqlarini himoya qilish orqali jamiyatning intellektual salohiyati oshadi.

Ijtimoiy himoya tizimi orqali aholining zaif qatlamlariga yordam berish, ularning hayot sifatini yaxshilash davlatning fuqarolarga bo'lgan e'tiborini namoyish etadi.

Madaniy xilma-xillikni hurmat qilish va millatlararo totuvlikni mustahkamlash Konstitutsiyaning ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim jihatlaridan biridir.

Barqaror iqtisodiy rivojlanish uchun Konstitutsiyaning bozor munosabatlarini tartibga soluvchi qoidalar muhimdir. Mamlakatda xususiy mulk himoyasining kafolatlanishi, tadbirkorlikni rivojlantirish uchun teng imkoniyatlarning yaratilishi va investitsiya muhiti barqarorligi mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar jarayonida Konstitutsiya mazmuniga tayangan holda tadbirkorlikka qulay sharoit yaratish, xususiyl sektorini qo'llab-quvvatlash kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Konstitutsiya davlat hokimiyatining barcha tarmoqlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash, ularga nisbatan fuqarolar ishonchini oshirish va ochiq-oshkora boshqaruvni shakllantirishda muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qiladi. Parlament, ijro hokimiyati va sud hokimiyati faoliyatining aniq chegaralarini belgilab berishi boshqaruv jarayonlarini samarali amalga oshirishga imkon yaratadi.

UMUMIY XULOSA

Konstitutsiya erkinlik, adolat va farovonlikni ta'minlash yo'lidagi eng muhim huquqiy kafolat hisoblanadi. Unda belgilangan qonuniyl tamoyillar va qoidalar davlatni barqaror va izchil rivojlantirishga, fuqarolar huquqlarini himoya qilishga va ijtimoiy tenglikni ta'minlashga xizmat qiladi. Konstitutsiya davlat va fuqarolar o'rtasidagi ijtimoiy shartnoma sifatida jamiyatni birlashtiruvchi asosiy omil bo'lib, uning doimiy dolzarbligini ta'minlaydi.

Shu bois, Konstitutsiyaning amalda to'laqonli tatbiq etilishi va uning prinsiplariga amal qilinishi jamiyat rivoji, xalq farovonligi va davlatning jahon hamjamiyatidagi obro'sini oshirish uchun eng muhim shartlardan biridir. Uning ahamiyatini chuqur anglash va unga amal qilish nafaqat davlat idoralari, balki har bir fuqaroning vazifasidir.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2019 yildagi o'zgartirishlar bilan). Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, 2019.
2. Yusupov, A. "Konstitutsiya va uning jamiyatdagi o'rni". Toshkent: Ma'naviyat, 2020.
3. Akramov, N. "Davlat boshqaruvi va Konstitutsiya". Toshkent: O'zbekiston yuridik akademiyasi, 2018.
4. Ismoilov, T. "Huquq va erkinliklar: O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi". Toshkent: "Adolat", 2021.
5. Sirojiddinov, F. "Demokratiya va huquqiy davlat: O'zbekiston tajribasi". Toshkent: O'qituvchi, 2017.
6. Karimov, I. "Mustaqil O'zbekistonning huquqiy poydevori". Toshkent: "Ma'naviyat",

2004.

7. Tursunov, A. "Konstitutsiyaning erkin va farovon hayotdagi roli". Toshkent: "O'zbekiston", 2016.
8. Shamsutdinov, B. "Ijtimoiy barqarorlik va Konstitutsiya". Toshkent: O'zbekiston universiteti nashriyoti, 2019.
9. Zakirov, R. "O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga yuridik tahlil". Toshkent: Ilmiy-nashriyot, 2018.
10. Yunusov, M. "Konstitutsiya va xalqaro huquq: O'zbekistonning yondashuvi". Toshkent: "Science and technology", 2020.